

Комар Володимир Олександрович,
*старший викладач кафедри музичного продакшну та звукорежисури
Навчально-наукового інституту перформативних мистецтв
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
orcid.org/0000-0002-2491-3555
mr.saintspirit4@gmail.com*

МИСТЕЦЬКІ ПРОЄКТИ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ КУЛЬТУРНО-КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ В УКРАЇНІ ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ XXI СТОЛІТТЯ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ

У статті здійснено аналіз трансформаційних процесів мистецьких проєктів у контексті змін культурно-креативних індустрій України першої чверті XXI століття. Досліджено особливості взаємодії глобального та локального компонентів мистецької сфери, зокрема через міжнародні колаборації, участь українських митців у світових культурних заходах і розвиток локальних ініціатив, що інтегрують сучасні мистецькі тенденції. Визначено основні напрями співпраці українських митців з міжнародними культурними інституціями, участь у резиденціях, фестивалях та грантових програмах, що сприяють популяризації національного мистецтва на світовій арені. Проаналізовано вплив культурної політики України на розвиток мистецьких проєктів, зокрема роль державних програм, інституційної підтримки та законодавчих ініціатив у стимулюванні культурної діяльності. Окреслено механізми популяризації сучасного українського мистецтва, що включають цифровізацію, використання новітніх технологій, інтеграцію вітчизняного мистецького продукту у світовий культурний дискурс і формування міжнародних партнерств. Розглянуто можливості розширення фінансування мистецьких ініціатив шляхом залучення приватного капіталу, меценатства та розвитку колаборацій. Наголошено на важливості розвитку інфраструктури для підтримки митців, створення сприятливих умов для реалізації мистецьких проєктів, збереження культурної спадщини та формування національної ідентичності. Визначено значення мистецьких проєктів у зміцненні позицій України у глобальному мистецькому просторі. Акцентовано на необхідності міждисциплінарного підходу у дослідженні трансформацій мистецького процесу, що поєднує культурологічний, соціологічний, економічний та менеджерський аспекти аналізу.

Ключові слова: мистецькі проєкти, культурно-креативні індустрії, культурна політика, міжнародна співпраця, цифровізація.

Komar Volodymyr,
*Senior Lecturer at the Department of Music Production and
Sound Engineering,
Educational and Scientific Institute of Performative Arts of the
National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts
orcid.org/0000-0002-2491-3555
mr.saintspirit4@gmail.com*

ART PROJECTS IN THE CONTEXT OF THE TRANSFORMATION OF CULTURAL AND CREATIVE INDUSTRIES IN UKRAINE IN THE FIRST QUARTER OF THE 21ST CENTURY: CULTUROLOGICAL ASPECTS OF CONCEPTUALIZATION

The article analyzes the transformational processes of artistic projects in the context of changes in the cultural and creative industries of Ukraine in the first quarter of the 21st century. The study explores the interaction between global and local components of the artistic sphere, particularly through international collaborations, the participation of Ukrainian artists in global cultural events, and the development of local initiatives that integrate contemporary artistic trends. The main directions of cooperation between Ukrainian artists and international cultural institutions

are identified, including participation in residencies, festivals, and grant programs that contribute to the promotion of national art on the global stage. The impact of Ukraine's cultural policy on the development of artistic projects is analyzed, highlighting the role of state programs, institutional support, and legislative initiatives in fostering cultural activities. Mechanisms for the popularization of contemporary Ukrainian art are outlined, including digitalization, the application of new technologies, the integration of artistic products into the global cultural discourse, and the formation of international partnerships. The possibilities for expanding the financing of artistic initiatives through private capital investment, patronage, and the development of the creative economy are examined. The importance of developing infrastructure to support artists, creating favorable conditions for the implementation of artistic projects, preserving cultural heritage, and shaping national identity is emphasized. The significance of artistic projects in strengthening Ukraine's position in the global artistic space is determined. The necessity of an interdisciplinary approach in studying the transformations of artistic processes is accentuated, combining cultural, sociological, economic, and managerial aspects of analysis.

Key words: artistic projects, cultural and creative industries, cultural policy, international cooperation, digitalization.

Актуальність дослідження. Мистецький проєкт як форма організації творчої діяльності відіграє ключову роль у процесах трансформації культурно-креативних індустрій, що відбуваються в Україні протягом першої чверті XXI століття. Динамічні зміни у суспільно-культурному середовищі, що зумовлені як глобальними тенденціями розвитку мистецтва, так і внутрішніми соціально-економічними викликами, формують нові підходи до концептуалізації мистецьких ініціатив. В умовах цифровізації, глобалізації та активної взаємодії національних культур мистецькі проєкти виступають не лише засобом художньої репрезентації, але й інструментом соціокультурного моделювання.

Тенденції розвитку мистецького простору України в першій чверті XXI століття визначаються інтеграцією традиційних і новітніх форм художньої діяльності, що відображають запити сучасної аудиторії та відображають вимоги культурної політики. Важливими аспектами залишаються взаємозв'язок мистецьких проєктів із соціальними процесами, їхній вплив на формування суспільної свідомості та участь у конструюванні національної ідентичності. У сучасних умовах, коли культурний сектор стикається з викликами війни, економічної нестабільності та пошуку нових шляхів розвитку, мистецькі ініціативи набувають додаткової значущості як платформа для збереження та популяризації української культури на міжнародному рівні.

Формування нових підходів до управління мистецькими проєктами вимагає врахування багатофакторної взаємодії між мистецькими інституціями, державними структурами, громадянським суспільством та міжнародними

партнерами. Важливими питаннями залишаються механізми фінансування, стратегічне планування та нормативно-правове забезпечення функціонування культурних ініціатив.

Метою статті є дослідження мистецьких проєктів в контексті трансформації культурно-креативних індустрій України першої чверті XXI століття, визначивши їхній вплив на розвиток культурної сфери та взаємодію з глобальними тенденціями. Для досягнення поставленої мети необхідно розглянути основні чинники, що визначають зміну форматів мистецької діяльності, механізми управління та фінансування проєктів, а також їхню соціокультурну роль. Простежити динаміку впровадження цифрових технологій у мистецькі ініціативи, їхню адаптацію до сучасних викликів і вплив на глядацьку аудиторію.

Методологія дослідження ґрунтується на загальнонаукових принципах систематизації та узагальнення, що дали змогу визначити й науково обґрунтувати закономірності формування, реалізації та впливу мистецьких проєктів у культурно-креативних індустріях України першої чверті XXI століття. Використання системного підходу забезпечило аналіз мистецьких проєктів як багаторівневої динамічної системи, що взаємодіє з соціокультурними, технологічними та глобалізаційними процесами. Порівняльний метод дозволив дослідити міжнародний досвід реалізації мистецьких проєктів у сфері культурно-креативних індустрій та визначити особливості їхнього розвитку в Україні. Аналітичний метод сприяв виявленню концептуальних засад функціонування мистецьких проєктів, їхніх структурних характеристик та механізмів популяризації

сучасного українського мистецтва. Історичний підхід забезпечив розуміння еволюції мистецьких проєктів, їхньої адаптації до змін культурної політики, суспільних трансформацій та розвитку цифрових технологій. Deskriptivний метод дозволив здійснити аналіз сучасного стану мистецького простору України, визначити вплив мистецьких ініціатив на культурну дипломатію, формування національного бренду та інтеграцію у світовий мистецький дискурс.

Аналіз досліджень і публікацій. Українські дослідники активно вивчають питання трансформації культурно-мистецького простору та особливості реалізації мистецьких проєктів у контексті соціокультурних змін. І. Андрощук (2018) акцентує увагу на сутності проєктної культури, визначаючи її основні характеристики та механізми реалізації у сфері мистецтва. Д. Бас (2016) досліджує особливості арт-проєктів, виокремлюючи їхню структуру та етапи реалізації. І. Бермес (2015) зосереджується на організаційних аспектах музичного фестивального руху в Україні, аналізуючи його вплив на розвиток сучасного мистецького процесу.

К. Давидовський (2013) пропонує семантичний аналіз поняття «мистецький проєкт», розглядаючи його у контексті творчих ініціатив Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра. Дослідник визначає структурні особливості таких проєктів, їхню роль у формуванні культурного середовища та взаємозв'язок із соціокультурними процесами. Т. Зінська (2016) у своїй роботі аналізує музичні конкурси та фестивалі як ключові елементи соціокультурного проєктування в Україні кінця XX – початку XXI століття, наголошуючи на їхній інтеграційній функції та потенціалі для розвитку культурної дипломатії.

Проблематика управління мистецькими проєктами детально розглядається у дослідженні В. Комара (2021), де автор аналізує специфіку функціонування культурно-креативних індустрій в Україні та особливості їхнього розвитку в умовах глобалізації. О. Клименко та О. Сокур (2021) вивчають бібліотечні проєкти, розглядаючи їх як інструмент збереження культурної спадщини та популяризації мистецтва. С. Зуєв (2007) досліджує семіотичні аспекти музичних фестивалів, акцентуючи увагу на їхній ролі у формуванні сучасного культурного ландшафту.

Різні підходи до трактування мистецьких проєктів у соціокультурному просторі розглядаються у роботі Н. Івановської, В. Шульгіної та О. Яковлева (2018), які пропонують методологічний аналіз соціокультурного проєктування в мистецтві. Л. Обух (2019) аналізує концептуалізацію музичних проєктів академічного мистецтва, окреслюючи їхні структурні компоненти та механізми взаємодії із суспільством.

Значний внесок у дослідження трансформацій мистецького середовища в умовах воєнного стану зробила А. Понеділок (2023), яка розглянула зміну ролі мистецтва в суспільстві та його взаємозв'язок із політичними та соціальними процесами. У контексті міжнародної співпраці важливим є дослідження Т. Реви (2023), присвячене аналізу культурних колаборацій оперних театрів Києва, Львова та Одеси в умовах воєнного стану, що розкриває механізми культурної дипломатії та взаємодії локальних і глобальних ініціатив.

Культурологічний підхід до дослідження мистецьких проєктів дає змогу розглядати їх як складне соціокультурне явище, що взаємодіє з економічними, технологічними та політичними процесами. Історичний метод дозволяє простежити зміну організаційних моделей мистецької діяльності та їхню адаптацію до суспільних трансформацій. Використання соціологічного аналізу дає можливість визначити ефективність популяризації мистецьких проєктів та їхню роль у конструюванні культурної політики. Семіотичний та структурно-семантичний методи сприяють дослідженню концептуальної наповненості мистецьких ініціатив, що функціонують у межах сучасного глобалізованого простору. Звернення до теорії управління культурними проєктами дозволяє окреслити механізми стратегічного розвитку культурних індустрій та оцінити їхню ефективність у сучасних соціокультурних умовах.

Виклад основного матеріалу. Сфера соціокультурної діяльності, а також культурне та мистецьке середовище, є тими напрямками, у яких реалізація проєктів відбувається найчастіше. Проєкти у галузі культури не лише сприяють творчій активності фахівців, але й стають чинником розвитку соціокультурного простору, що, у свою чергу, впливає на залучення населення до культурного процесу, збереження культурної різноманітності, підтримку

соціально-економічного зростання та відновлення мистецького середовища. Різні підходи до тлумачення поняття «проект» зумовлюють широкий спектр його розуміння, що може варіюватися від побутового трактування як будь-якого плану чи ініціативи до сприйняття як комплексного бізнес-процесу. У сфері культури проект може розглядатися і як «будь-який рух у культурі» (Кулешник, 2012, с. 276), і як певна система дій, що реалізується для отримання конкретного результату.

Визначення сутності проекту відображає його багатогранність, оскільки його розглядають і як процес, і як механізм управління ресурсами, і як спосіб досягнення стратегічних цілей. Окремі підходи характеризують його як «комплекс зусиль, що здійснюються з метою досягнення унікального результату в межах певного бюджету та за використання відведених ресурсів» (Russell). Подібний підхід простежується й у визначенні, згідно з яким проект – це «сукупність дій, обмежених у часі та спрямованих на вирішення проблеми або реалізацію конкретної мети» (Що таке проект?). Інші джерела трактують його як «комплекс дій із визначеними строками, бюджетом і механізмом реалізації, що дозволяє досягти конкретної мети» (Клименко, 2021, с. 273). Деякі дослідники підкреслюють ресурсну складову, зазначаючи, що «проект – це завдання, кінцева мета якого полягає у досягненні унікального результату в межах визначеного часу та ресурсних обмежень» (Зотов, 2010).

Різні підходи до тлумачення сутності проекту не суперечать один одному, а лише доповнюють його характеристику як складного механізму, що поєднує декілька ключових компонентів. До таких компонентів належать задум (мета, ідея, проблема, потреба), механізми реалізації (шляхи досягнення цілей), кінцева мета (очікуваний результат, нова цінність), ресурси (фінансові, кадрові, матеріальні) та часові обмеження. Проект можна розглядати як «завдання із заданими вихідними параметрами та необхідними результатами, які визначають спосіб його вирішення» (A Guide to the Project Management Body of Knowledge). Деякі визначення фокусуються на управлінському аспекті, розглядаючи проект як «результат діяльності людини, що охоплює прийняття відповідних рішень, необхідних для реалізації задуманих цілей» (Андрощук).

У цьому контексті його також трактують як «механізм змін та розвитку системи, у межах якої відбувається його реалізація» (Івановська та ін., 2018, с. 13). Таким чином, мистецький проект у сфері культури постає як структурована ініціатива, що спрямована на досягнення конкретного результату через оптимальне використання наявних ресурсів та чітке планування етапів його втілення.

Мистецький проект як форма організації творчої діяльності та представлення культурної спадщини, а також актуальних художніх досягнень, став невід'ємною складовою сучасного мистецького простору. Його поява на початку ХХІ століття була зумовлена необхідністю перегляду традиційних підходів до художньої комунікації, що відбувається в умовах метамодерну, котрий відзначається динамічністю, зміною естетичних орієнтирів та споживачьких пріоритетів. Формування нових підходів до функціонування культурно-мистецьких ініціатив призвело до поступового відходу від «стаціонарних» форматів організації мистецьких заходів, які в академічному дискурсі розглядаються як «альтернатива концертному сезону та резонансний спосіб демонстрації культурної значущості певного просторового локусу» (Зуєв, 2007, с. 3). Такі ініціативи формують інтегровані майданчики, які поєднують творчу співпрацю, концертну практику та мистецький діалог, що в теоретичних дослідженнях визначається як «монолітний концертний подіум, територія творчої комунікації, своєрідний дискусійний клуб для музикантів» (Бермес, 2015, с. 154).

На відміну від традиційних фестивалів та конкурсів, культурно-мистецькі проекти набувають особливого статусу в нормативно-правовому полі, залишаючись водночас відкритими для дискусій у культурологічному та мистецтвознавчому дискурсі. У Законі України «Про культуру» визначено, що такий проект є формою культурної діяльності з чітко окресленими термінами реалізації, встановленою метою та фінансовою підтримкою, яка забезпечується відповідно до затвердженого бюджету (Про культуру. Закон України, 2010). У науковій площині визначення КМП продовжує формуватися, оскільки його впровадження в художній простір залишається відносно новим явищем. З огляду на специфіку сучасної мистецької

діяльності, що орієнтована на видовищність і адаптована до запитів суспільства, дослідники пропонують концепцію «crossover point», яка відображає синтез багатовекторних художніх практик. Основні маркери, що визначають специфіку таких проєктів, включають «культуротворчий потенціал», «соціокультурний запит», «естетико-художню та етико-виховну спрямованість», «комерційну складову» і «рекреаційно-розважальний аспект», які у взаємодії створюють нові моделі функціонування мистецтва (Поплавський, 2019, с. 249).

Формування нових організаційних механізмів у сфері культури є частиною широко-масштабного процесу трансформації культурно-креативних індустрій, що визначаються дослідниками як «перехід до нових форм реалізації діяльності підприємств та інституціональна організація функціонування цієї сфери» (Комар, 2021, с. 54). У сфері менеджменту культури поняття «арт-проєкт» нерідко використовується як аналог до КМП, що обумовлено їхньою спільною орієнтацією на креативний процес та обмеженість ресурсів. Згідно з концепцією, запропонованою Басом, мистецький проєкт характеризується як структурована система творчої діяльності, яка спрямована на створення художнього твору в рамках заданих часових і фінансових обмежень (Бас, 2016, с. 60). При цьому особливе значення мають такі чинники, як адаптивність проєкту, мобільність творчих завдань та суб'єктивне сприйняття кінцевого продукту, що вносить певну невизначеність у механізми його реалізації (там само).

Нові підходи до організації мистецької діяльності відображають стратегічний розвиток культурної політики, яка передбачає популяризацію та масштабування найбільш значущих ініціатив. Згідно з дослідженнями Зінської, культурно-мистецький проєкт виконує функцію соціокультурного моделювання, оскільки охоплює популяризацію мистецьких ідей, сприяє розвитку культурних комунікацій, підвищує доступність мистецтва для широкої аудиторії та слугує ефективним механізмом організації культурного життя країни (Зінська, 2016, с. 394). Вплив управлінських механізмів на мистецький простір визначає його роль у сфері подієвого менеджменту, де він розглядається як «унікальна цільова культурно-творча

подія, створена для досягнення конкретних результатів, що мають культурне, економічне чи суспільне значення» (Оборська, 2018, с. 392). У міждисциплінарному дискурсі, що інтегрує досвід Event-менеджменту, мистецький проєкт набуває статусу комунікативної програми, яка виконує не лише художню, але й соціальну функцію. Л. Обух визначає його як «етапний процес організації резонансних заходів академічного музичного мистецтва на загальнонаціональному або локальному рівні, що використовується як механізм стратегічного менеджменту для досягнення соціально значущих результатів» (Обух, 2019, с. 97). Ключовими характеристиками таких ініціатив виступають актуальність, мотивація учасників та рівень їхньої майстерності, що безпосередньо впливає на конкурентоспроможність мистецького проєкту та його ефективність.

Семантичний зміст поняття «мистецький проєкт», за визначенням К. Давидовського, окреслюється низкою параметрів і характеристик, які можуть бути застосовані й до інших проєктів, що реалізуються у сфері культури. Основним критерієм такого проєкту є створення нового мистецького задуму, який, з одного боку, спрямований на реалізацію актуальних творчих ініціатив, а з іншого — кореспондується з національною ідеєю українського народу. Наступною важливою передумовою стає формування сприятливих умов, необхідних для розвитку нових мистецьких ініціатив та їхньої подальшої інтеграції в культурний простір. Окреме значення має наявність фактора історичної значущості, тобто прецеденту, що створює умови для відкриття нового мистецького явища, або ж висвітлення раніше невідомого, але вагомого культурного факту, який викликає інтерес серед професійної аудиторії та суспільства загалом. У деяких випадках основною рушійною силою стає не лише відкриття нового явища, а й розробка принципово нової концепції культурного заходу, що відповідає викликам сучасного мистецького дискурсу.

Ключовим чинником успішної реалізації будь-якого мистецького проєкту виступає наявність лідера, здатного не лише сформулювати концепцію ідейного змісту, а й створити команду однодумців, які будуть реалізовувати проєкт на різних рівнях. Значну роль відіграє комунікація керівника з громадськістю, що

передбачає залучення зацікавленої аудиторії, взаємодію із засобами масової інформації, співпрацю з владними структурами та пошук фінансування для реалізації задуманих творчих ініціатив. Успішний проєкт характеризується чітким визначенням мистецької мети, яка має конкретне спрямування і відповідає загальному задуму, спрямованому на розвиток культурного середовища. Не менш важливим є визначення оптимального часу проведення, що враховує соціальні та культурні обставини, а також створює умови для періодичної реалізації проєкту. У перспективі тривалість функціонування мистецького заходу залежить від формування постійної аудиторії, яка зберігає інтерес до його змісту та не сприймає його виключно як одноразову подію чи розважальне шоу.

Успішна реалізація проєкту в культурній сфері вимагає не лише активної взаємодії з мистецькою спільнотою, а й підтримки з боку державних або муніципальних структур, що сприяє його довготривалому розвитку та масштабуванню. Важливим компонентом організаційного процесу є диверсифікація джерел фінансування, що передбачає використання державних грантів, приватного меценатства, підтримки міжнародних організацій, краудфандингових платформ і комерційного партнерства. Розглянута система критеріїв дозволяє простежити структурованість культурних ініціатив та створити їхню загальну класифікацію. Попри значну варіативність форм реалізації (музейні, музичні, театральні, бібліотечні та інші мистецькі проєкти), вони можуть бути згруповані у більш загальні категорії, такі як соціокультурні, культурні, культурно-мистецькі або мистецькі проєкти вищого рівня (Давидовський, 161–162). Всі ці проєкти, незалежно від їхньої конкретної спрямованості, відіграють важливу роль у формуванні культурного ландшафту, розвитку сучасних мистецьких процесів та інтеграції національної культури у міжнародний простір.

Технологічні інновації, такі як комп'ютерні системи, відео- та аудіовиробництво, сучасне технічне оснащення концертних майданчиків, а також звукові й світлові технології, визначають динаміку культурного ринку, формуючи нові моделі попиту та пропозиції. Водночас ці процеси посилюють диспропорцію між витратами на створення мистецького продукту

та отриманими прибутками, що є наслідком масштабної комерціалізації мистецтва. Темпи технологічного прогресу суттєво підвищили ефективність виробництва культурних продуктів, однак традиційні форми мистецтва, зокрема живе виконання класичної музики, залишаються незмінними у своїх вимогах до людської майстерності та виконавської техніки (Throsby, С. 59).

Інформаційна культура є новим етапом у розвитку культурного простору людської цивілізації. Її сутність полягає в тому, що інформаційно-комунікаційні технології не лише сприяють появі нових форм культури, але й впливають на трансформацію традиційних культурних практик. Формуються електронні бібліотеки, віртуальні музеї, цифрові архіви та мережеві культурні спільноти, що забезпечують збереження й доступність культурної спадщини. Завдяки інтерактивним мультимедійним платформам розширюються можливості комунікації та участі в культурних процесах, що сприяє взаємопроникненню локальних культур та створенню єдиного глобального культурного простору.

Значну роль у цьому процесі відіграє розвиток віртуальної культури, яка базується на використанні цифрових технологій для створення і збереження культурних артефактів. Віртуальне середовище, побудоване засобами комп'ютерних технологій, створює нові форми взаємодії з культурними цінностями, забезпечує доступ до інформації та формує комфортні умови для творчості. Віртуальна культура включає як автономну реальність, що генерується в процесі взаємодії з комп'ютерними системами, так і мережеву електронну реальність, яка формується завдяки активності користувачів. У цьому контексті цифрові інсталяції, онлайн-музеї, медіа-галереї та інші культурні форми змінюють не лише сам процес творчості, а й способи її сприйняття, сприяючи інтеграції елітарної, популярної та масової культури.

Цифрові технології значно впливають на мистецькі проєкти, змінюючи їхні формати реалізації та аудиторне сприйняття. Нові цифрові інструменти дозволяють створювати інтерактивні художні об'єкти, мультимедійні композиції та адаптивні мистецькі простори, що реагують на дії глядача. Така трансформація мистецького простору сприяє виникненню

нових моделей комунікації між митцем і аудиторією, де процес сприйняття мистецтва стає взаємодією. У результаті формується новий рівень культурної взаємодії, де глядач не лише пасивно сприймає мистецький твір, а й безпосередньо впливає на його зміст і форму.

Використання цифрових технологій у мистецтві спричинило значну трансформацію способів створення, поширення та сприйняття культурного продукту. Комп'ютерні технології, відео- та аудіовиробництво, сучасне звукове й світлове обладнання змінили парадигму культурного виробництва, посиливши розрив між витратами на створення мистецьких творів та доходами, що формуються завдяки масовій популяризації цього процесу. Відбувається зміна механізмів культурної взаємодії, оскільки цифрове мистецтво, що включає віртуальну реальність, тривимірну анімацію та інтерактивні системи, формує нові можливості як для митців, так і для аудиторії. Традиційні форми образотворчого мистецтва, зокрема графіка, скульптура та живопис, адаптуються до нових умов завдяки появі голографічних зображень та цифрових інсталяцій, що імітують фізичні об'єкти та дозволяють глядачам взаємодіяти з мистецтвом у новий спосіб.

Сучасні технології впливають не лише на створення мистецьких творів, а й на механізми їх презентації та популяризації. Інтерактивні музейні простори, цифрові архіви, системи доповненої реальності змінюють концепцію сприйняття культурної спадщини. Музеї отримують можливість оцифровувати колекції, забезпечуючи дистанційний доступ до експонатів, що дозволяє ширшій аудиторії долучитися до культурного надбання. Новітні технології також підвищують рівень персоналізації взаємодії з мистецтвом: цифрові інструменти, такі як інтерактивні пера, дозволяють відвідувачам зберігати власний досвід перегляду експозицій та навіть використовувати його для подальшої творчості. Використання доповненої реальності у музеях відкриває нові можливості для візуалізації втрачених або пошкоджених артефактів, розширюючи межі традиційного музейного досвіду.

На перетині мистецтва та технологій формуються нові культурні формати, що поєднують традиційні види творчості із сучасними медіа. Виставки сучасного мистецтва

трансформуються у технологічні хепенінги, театральні постановки інтегрують механіки відеоігор, а фестивалі цифрової культури, такі як Transmediale чи South By Southwest, стають майданчиками для дослідження взаємодії мистецтва, науки та інтерактивних технологій. Завдяки цим процесам змінюється роль глядача, який стає не лише споживачем культурного продукту, а й його безпосереднім учасником. Таким чином, цифрові технології не лише змінюють засоби створення мистецтва, а й формують нові моделі культурного сприйняття, що характеризуються інтерактивністю, гнучкістю та розширенням меж мистецької взаємодії.

А. Понеділок визначила особливості культурної трансформації як середовища формування мистецьких проєктів. Аналіз інтерв'ю засвідчив зміну ролі мистецтва у суспільстві, зокрема його інтеграцію у суспільно-політичні процеси. Якщо раніше мистецький простір розглядався як автономний, то після 2022 року він набув стратегічного значення у формуванні культурної дипломатії, рефлексії на воєнні події та збереженні історичної пам'яті. Митці підкреслюють допоміжну функцію мистецтва у війні, акцентуючи на тому, що першочергову роль відіграють бойові дії, проте культура слугує засобом комунікації, підтримки та мобілізації суспільства.

Опитані скульптори виокремлюють кілька ключових функцій мистецтва у період війни. Культурна дипломатія забезпечує міжнародне представлення України та протидіє російській інформаційній експансії. Рефлексія на події сприяє осмисленню воєнної реальності, підтримує емоційну стійкість суспільства. Презентація України за кордоном дозволяє формувати уявлення про національну ідентичність через мистецькі твори. Донесення інформації через художні форми підвищує обізнаність світової спільноти про війну, а мистецькі ініціативи допомагають мобілізувати фінансові ресурси на підтримку військових. Окремо відзначено функцію архівації пам'яті, адже мистецтво документує воєнні події, фіксуючи їх для майбутніх поколінь.

Сучасний мистецький простір перестав бути ізольованим, натомість став активним учасником суспільного дискурсу, формуючи нові культурні смисли та зміцнюючи міжнародний імідж України. Митці усвідомлюють зростання

відповідальності за власні твори, оскільки кожен мистецький продукт є складовою інформаційного простору та культурного спротиву. Таким чином, мистецтво в умовах війни виконує не лише естетичну чи комунікативну функцію, а й слугує потужним інструментом самоідентифікації, консолідації суспільства та протидії інформаційним загрозам (Понеділок, 2023, с. 35).

Розвиток мистецького простору України формується через взаємодію локальних і глобальних ініціатив, які поступово інтегрують національну культуру у міжнародний контекст, зберігаючи при цьому її унікальність та самобутність. Процеси міжнародної співпраці відкривають широкі можливості для українських митців, сприяючи обміну досвідом, формуванню міжкультурних діалогів та адаптації до світових художніх тенденцій. Завдяки програмам, орієнтованим на міжнародне партнерство, відбувається зміцнення позицій України у глобальному мистецькому середовищі, що особливо актуально в умовах посиленої уваги до культурної дипломатії. До ініціатив, що сприяють розширенню міжнародної співпраці, належить програма UK/UA Creative Partnerships, яка реалізується за підтримки Британської Ради та Українського інституту і об'єднує митців у сферах кіно, музики, анімації, театру та літератури.

Водночас значний вплив на розвиток міжнародних колаборацій мають культурні проекти, започатковані в межах Українського культурного фонду, які сприяють налагодженню партнерств між українськими та зарубіжними мистецькими інституціями. Спільні ініціативи, що реалізуються в межах таких програм, забезпечують не лише розширення культурного обміну, але й формують нові напрями співпраці, що відповідають глобальним викликам і потребам сучасного мистецтва (UK/UA Creative Partnerships).

Державна культурна політика, спрямована на підтримку мистецького сектору, забезпечує умови для розвитку як міжнародних, так і локальних проектів, що сприяють поширенню української культури у світовому просторі. Інституційні механізми, які регулюють функціонування культурного сектору, формуються з урахуванням необхідності підтримки незалежних ініціатив, а також розширення

можливостей для митців, які прагнуть інтегруватися у міжнародний контекст. Значна увага приділяється фінансовій підтримці культурних ініціатив, зокрема через механізми грантового фінансування, яке здійснюється завдяки державним і міжнародним програмам. Організація міжнародних фестивалів, проведення мистецьких резиденцій та підтримка участі українських митців у міжнародних конкурсах сприяють підвищенню впізнаваності українського мистецтва, що розглядається як один із ключових напрямів культурної політики.

Відповідно до стратегічних орієнтирів Міністерства культури та інформаційної політики України, важливим аспектом розвитку мистецького сектору залишається розширення можливостей для цифрової трансформації культурного продукту, що забезпечує ширшу доступність українського мистецтва для міжнародної аудиторії (Рева, 2023).

Популяризація українських мистецьких ініціатив передбачає використання комплексних механізмів, які сприяють залученню нових аудиторій, підвищенню рівня міжнародної співпраці та формуванню культурної дипломатії як стратегічного напрямку розвитку. Організація таких подій, як Київська бієнале сучасного мистецтва, міжнародні фестивалі аудіовізуального мистецтва, театральні форуми та кінематографічні проекти, дозволяє не лише привертати увагу до українських митців, але й налагоджувати партнерські відносини з провідними світовими культурними інституціями. Додатковим чинником, що сприяє розширенню аудиторії, залишається цифрова адаптація культурного контенту, яка передбачає використання мультимедійних платформ, створення онлайн-архівів та віртуальних галерей.

В умовах зростаючого значення цифрових технологій, інтеграція мистецького контенту у цифровий простір стає необхідним етапом розвитку культурної індустрії, що дозволяє не лише зберігати та поширювати мистецьку спадщину, але й відкривати нові можливості для залучення глядачів. Подальший розвиток стратегічних ініціатив у мистецтві передбачає зміцнення культурної дипломатії, розширення міжнародних партнерств та активне використання інноваційних технологій, що дозволяє створювати нові формати взаємодії з аудиторією та розширювати кордони сучасного мистецтва.

Таким чином, культурологічна концептуалізація мистецьких проєктів дозволяє розглянути їх не лише як комерційні або розважальні явища, а як важливі культурні практики, що впливають на суспільство, формують культурний ландшафт і взаємодіють із традиціями та інноваціями. Трансформація мистецьких проєктів у контексті розвитку культурно-креативних індустрій України першої чверті ХХІ століття визначає їхню роль у формуванні сучасного культурного простору, підтримці національної ідентичності та інтеграції у світовий мистецький дискурс. Поєднання локальних ініціатив із глобальними тенденціями сприяє розвитку міжкультурного діалогу, створенню нових форматів мистецької діяльності та вдосконаленню механізмів фінансування культури.

Роль мистецьких проєктів зростає в умовах суспільно-політичних викликів, оскільки вони слугують не лише засобом художньої репрезентації, а й інструментом культурної дипломатії. Взаємодія з державними ініціативами забезпечує розвиток креативної економіки, підтримку митців та збереження культурної спадщини.

Популяризація мистецьких ініціатив вимагає комплексного підходу, що включає цифровізацію, міжнародну співпрацю та стратегічне управління культурними процесами. У сучасних умовах мистецький простір виступає важливим елементом культурної політики, що визначає напрями його подальшого розвитку та інтеграції у глобальний контекст.

Список використаних джерел:

- Андрощук, І. (2018). Проєктна культура: сутність та особливості. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент: збірник наук. пр.*, (Вип. 13, с. 208–221). Київ: Вид-во ТОВ «ТОНАР».
- Бас, Д. (2016). Арт-проєкти, їх особливості та визначення. *Вісник Черкаського державного технологічного університету*, № 3, С. 57–62.
- Бермес, І. (2015). Організаційні засади музичного фестивального руху в Україні. *Культурологічна думка*, № 8, С. 150–155.
- Давидовський, К. (2013). Семантика мистецького проєкту (на прикладі творчих ініціатив Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра 1990–2000-х років). *Культурологічна думка*, № 6, С. 160–164. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kultdum_2013_6_22.
- Зінська, Т. В. (2016). Музичні конкурси та фестивалі в контексті соціокультурного проєктування в Україні кінця ХХ – початку ХХІ століття. *Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 квітня 2016 р.*, С. 384–395.
- Зотов, О. В. (2010). Проєкт, управління проєктом: основні поняття, суб'єкти державного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*, № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=171>.
- Зуєв, С. (2007). Сучасний культурний простір та семіотика музичного фестивалю (на матеріалі Харкова). Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.01. Харків: Харківська державна академія культури. 20 с.
- Івановська, Н. В., Шульгіна, В. Д., Яковлев, О. В. (2018). *Соціокультурне проєктування в мистецтві: теорія та практика*. Київ: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. 196 с.
- Клименко, О., Сокур, О. (2021). Бібліотечні проєкти національного наукового бібліотечно-інформаційного комплексу. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*, Вип. 61, С. 272–287.
- Комар, В. (2021). Особливості управління мистецькими проєктами в системі культурно-креативних індустрій України. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, № 3, С. 53–60.
- Кулешник, О. (2012). Соціокультурні проєкти в медіапросторі Львова. *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*, Вип. 36, С. 276–282.
- Обух, Л. (2019). Концептуалізація поняття «музичний проєкт академічного мистецтва». *Науковий вісник Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського*, Вип. 125, С. 89–103.
- Понеділок, А. С. (2023). *Трансформація мистецького простору протягом 2022–2023: українські скульптори і війна* (кваліфікаційна робота, освітній ступінь бакалавра). Київ: Національний університет «Києво-Могилянська академія». 64 с.
- Поплавський, М. (2019). Мистецький проєкт: дискурс художньої культури початку нового тисячоліття (у точці перетину – crossover point). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, № 1, С. 248–254.
- Про культуру. Закон України від 14 грудня 2010 року № 2778–VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>.

Рева, Т. (2023). Сучасні культурні колаборації оперних театрів Києва, Львова та Одеси в умовах воєнного стану: міжнародний вимір. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, № 3. URL: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2023.289779>.

Що таке проєкт? URL: <https://www.culturepartnership.eu/ua/publishing/project-management/lecture-17-2>.

PMI Standards Committee. (1996). *A Guide to the Project Management Body of Knowledge*. URL: https://www.academia.edu/22312505/A_GUIDE_TO_THE_PROJECT_MANAGEMENT_BODY_OF_KNOWLEDGE_PMI_Standards_Committee.

Russell, D. A. (2003). Improving project management capabilities. URL: <https://pmworldlibrary.net/wp-content/uploads/2020/10/2003-Archibald-Improving-PM-Capabilities-IPMA-Moscow-June.pdf>.

Throsby, D. (2001). *Economics and Culture*. Cambridge University Press. 208 p.

UK/UA Creative Partnerships. URL: https://www.britishcouncil.org.ua/ukua-creative-partnerships?utm_source.

References:

Androshchuk, I. (2018). Proiektna kultura: sutnist ta osoblyvosti. [Project culture: essence and features]. *Mystecka osvita: zmist, tekhnolohii, menedzhment: zbirnyk nauk. pr.*, (Vyp. 13, s. 208–221). Kyiv: Vyd-vo TOV «TONAR» [in Ukrainian].

Bas, D. (2016). Art-proekty, yikh osoblyvosti ta vyznachennia. [Art projects, their features and definitions]. *Visnyk Cherkaskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu*, No 3, S. 57–62 [in Ukrainian].

Bermes, I. (2015). Orhanizatsiini zasady muzychnoho festivalnoho rukhu v Ukraini. [Organizational principles of the musical festival movement in Ukraine]. *Kulturologichna dumka*, No 8, S. 150–155 [in Ukrainian].

Davydivskyi, K. (2013). Semantyka mystetskoho proiektu (na prykladi tvorchykh initsiatyv Kyivskoho instytutu muzyky im. R. M. Hliiera 1990-2000-kh rokiv). [The semantics of an art project (on the example of creative initiatives of the Kyiv Institute of Music named after R. M. Glière in the 1990s-2000s)]. *Kulturologichna dumka*, No 6, S. 160–164. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kultdum_2013_6_22 [in Ukrainian].

Zinska, T. V. (2016). Muzychni konkursy ta festyvali v konteksti sotsiokulturnoho proektuvannia v Ukraini kintsia XX – pochatku XXI stolittia. [Music competitions and festivals in the context of socio-cultural design in Ukraine at the end of the 20th – beginning of the 21st century]. *Profesina mystetska osvita i khudozhnia kultura: vyklyky XXI stolittia: mater. II Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 14–15 kvitnia 2016 r.*, S. 384–395 [in Ukrainian].

Zotov, O. V. (2010). Proiekt, upravlinnia proiekтом: osnovni poniattia, subiekty derzhavnoho upravlinnia. [Project, project management: key concepts, public administration subjects]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, No 8. Retrieved from: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=171> [in Ukrainian].

Zuiiev, S. (2007). Suchasnyi kulturnyi prostir ta semiotyka muzychnoho festivaliu (na materialy Kharkova). [Modern cultural space and the semiotics of a music festival (on the material of Kharkiv)]. PhD diss., Kharkiv State Academy of Culture. 20 p. [in Ukrainian].

Ivanovska, N. V., Shulhina, V. D., Yakovlev, O. V. (2018). *Sotsiokulturne proektuvannia v mystetstvi: teoriia ta praktyka*. [Socio-cultural design in art: theory and practice]. Kyiv: National Academy of Cultural and Arts Management. 196 p. [in Ukrainian].

Klymenko, O., Sokur, O. (2021). Bibliotechni proekty natsionalnoho naukovoho bibliotechno-informatsiinoho kompleksu. [Library projects of the national scientific library and information complex]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho*, Vyp. 61, S. 272–287 [in Ukrainian].

Komar, V. (2021). Osoblyvosti upravlinnia mystetskymy proektamy v systemi kulturno-kreatyvnykh industrii Ukrainy. [Features of art project management in the system of cultural and creative industries of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*, No 3, S. 53–60 [in Ukrainian].

Kuleshnyk, O. (2012). Sotsiokulturni proekty v mediaprostori Lvova. [Socio-cultural projects in the media space of Lviv]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya zhurnalistyka*, Vyp. 36, S. 276–282 [in Ukrainian].

Obukh, L. (2019). Kontseptualizatsiia poniattia «muzychnyi proiekt akademichnoho mystetstva». [Conceptualization of the concept of “academic music project”]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi muzychnoi akademii im. P. I. Chaikovskoho*, Vyp. 125, S. 89–103 [in Ukrainian].

Ponedilok, A. S. (2023). *Transformatsiia mystetskoho prostoru protiahom 2022–2023: ukrainski skul'ptory i viina* [Transformation of the art space during 2022–2023: Ukrainian sculptors and war]. Bachelor's thesis, National University of Kyiv-Mohyla Academy. 64 p. [in Ukrainian].

Poplavskyi, M. (2019). Mystetskyi proiekt: dyskurs khudozhnoi kultury pochatku novoho tysiacholittia (u tochty peretynu – crossover point). [Art project: discourse of artistic culture at the beginning of the new millennium (at the intersection – crossover point)]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*, No 1, S. 248–254 [in Ukrainian].

Pro kulturu. Zakon Ukrainy vid 14 hrudnia 2010 roku No 2778–VI. [On Culture. Law of Ukraine No. 2778-VI from December 14, 2010]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> [in Ukrainian].

Reva, T. (2023). Suchasni kulturni kolaboratsii opernykh teatriv Kyieva, Lvova ta Odesy v umovakh voiennoho stanu: mizhnarodnyi vymir. [Modern cultural collaborations of opera theaters of Kyiv, Lviv, and Odesa in martial law conditions: an international dimension]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv*, No 3. Retrieved from: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2023.289779> [in Ukrainian].

Throsby, D. (2001). *Economics and Culture*. Cambridge University Press. 208 p. [in English].

UK/UA Creative Partnerships. Retrieved from: https://www.britishcouncil.org.ua/ukua-creative-partnerships?utm_source.